

Název: Rozvoj přírodovědných kompetencí žáků pomocí aktivních činností (zaměřeno na exkurze)

Abstrakt

Celková koncepce i strategie přírodovědného vzdělávání prochází významnými změnami, jejichž základním východiskem jsou kurikulární dokumenty směřující k rozvoji klíčových kompetencí důležitých pro osobnostní rozvoj a uplatnění každého člena ve společnosti. Proto vedle tradičních, možná i osvědčených metod a forem vstupují do popředí spíše participativní a badatelsky orientované přístupy, které podporují kreativní přístup k výuce a zdůrazňují vlastní iniciativu žáků.

Nezastupitelné postavení mají komplexní přírodovědné exkurze směřované do nejrůznějších lokalit za účelem plnění předem promyšlených a zadaných úkolů přírodovědného i společenského charakteru. Nový pohled v tomto směru poskytují přírodní lokality či naučné stezky, kde žáci mohou objevovat, chápat a posuzovat jevy v širších souvislostech s ohledem na jejich přírodní, hospodářský či společenský význam. Toto přímé i nepřímé studium přírody výzkumnými metodami, praktickými činnostmi, zvláště experimentálními umožňuje žákům vytvářet komplexní přírodovědné dovednosti a kompetence. Napomáhá rozumovému rozvoji žáků postupným přechodem od převážně názorného poznávání okolního světa k poznávání racionálnímu, abstraktnímu.

Uvedená problematika je také obsahem výzkumné části disertační práce, která pomocí deskriptivního a zároveň srovnávacího dotazníkového průzkumu zjišťovala obecné i specifické aspekty přírodovědných exkurzí a jejich uplatňování na různých stupních a typech škol v rámci České republiky. Procentuální výsledky poukázaly na určité posuny, stagnace, či trendy, které nastaly v průběhu let 2006-2011.

Dílním cílem dotazníkového šetření bylo také zjistit specifické problémy, potřeby respondentů a na základě nich zhotovit nejrůznější výukové podklady a materiály pro učitele a jejich žáky, které by měly posloužit k rozvoji aktivizačních metod a forem s prvky badatelské práce nejen v přírodních lokalitách. Za tímto účelem byly komplexně zpracovány dvě naučné stezky s čistě chemickým zaměřením na Plzeňsku. Ke každé stezce byly vytvořeny výukové materiály pro interaktivní práci v přírodě i v laboratoři, sloužící učitelům a jejich žákům, které jsou částí součástí této práce a jejích příloh. Tato problematika je stále dále zpracovávána a rozvíjena, aby i další naučné stezky mohly posloužit k rozvoji chemického vzdělávání.

Klíčová slova: rozvoj přírodovědných kompetencí, aktivizující metody a formy práce, dotazníkové šetření, přírodovědná exkurze, naučné stezky